

1. Nemes Lampérth József portréja

36. ▶ NEMES LAMPÉRTH JÓZSEF (1891-1924)

Híd a Szajján, 1920

Fekete és színes tus, papír, 72x102 cm
 Jelezve jobbra fent: Lampérth 11 VIII. 1920

Kezdő ár: 12 000 000 Ft / 38 710 EUR
 Becsérték: 20 000 000 – 26 000 000 Ft
 Estimated value: 64 516 – 83 871 EUR

PROVENINENCIA:

▶ korábban Gustav Ekström, Gunnar Ekström, Mezei Ottó, Vörösváry Ákos gyűjteményében

KIÁLLÍTVA:

- ▶ Kollektivausstellung. Walter Dexel, Ralf Voltmer, Joseph Nemes Lampérth, László Moholy-Nagy Gemälde, Zeichnungen. Fritz Gurlitt, Berlin, 1920. október, katalógus: 22. (*Brücke* címmel)
- ▶ Nemes Lampérth József ismeretlen képei. Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest, 1976.
- ▶ L'Art en Hongrie 1905-1930. Art et Révolution. Musée d'Art et d'Industrie, Saint-Étienne, 1980.
- ▶ The Hungarian Avant-Garde - The Eight and the Activists. Hayward Gallery, London, 1980. katalógus: 131.
- ▶ Gli Otto e gli Attivisti. Palazzo Barberini, Róma, 1980.
- ▶ Avanguardia Ungherese. Teatro del Falcone, Genova, 1980.
- ▶ L'Art en Hongrie 1905-1930. Art et Révolution. Musée d'Art Moderne de la Ville Paris, Párizs
- ▶ Nyolcak és aktivisták. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1981.
- ▶ Unkarin avantgardismi: ryhma Kahdeksan ja aktivistit. Amos Andersonin taidemoseo, Helsinki, 1981. katalógus: 127.
- ▶ Unkarin avantgardismi: ryhma Kahdeksan ja aktivistit. Porin taidemuseo, Pori, 1981. katalógus: 127.
- ▶ Ungersk Konst 1905-1980. Liljevalchs Konsthall, Stockholm, 1981. katalógus: 127.
- ▶ Ungersk Konst 1905-1980. Göteborgs Konstmuseum, Göteborg, 1981. katalógus szám: 127.
- ▶ Ungersk Konst 1905-1980. Konsthall, Malmö, 1982.
- ▶ Nemes Lampérth József (1891-1924) életmű-kiállítás. Kieselbach Galéria, 2016. augusztus 10. - szeptember 13.

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

▶ Berlin-Budapest 1919-1933. Szerk: Kaszás Gábor, Kelen Anna, Szeredi Merse Pál, Virág Judit. Virág Judit Galéria, Budapest, 2016. október 26. – november 27. katalógus: 51.

REPRODUKÁLVA:

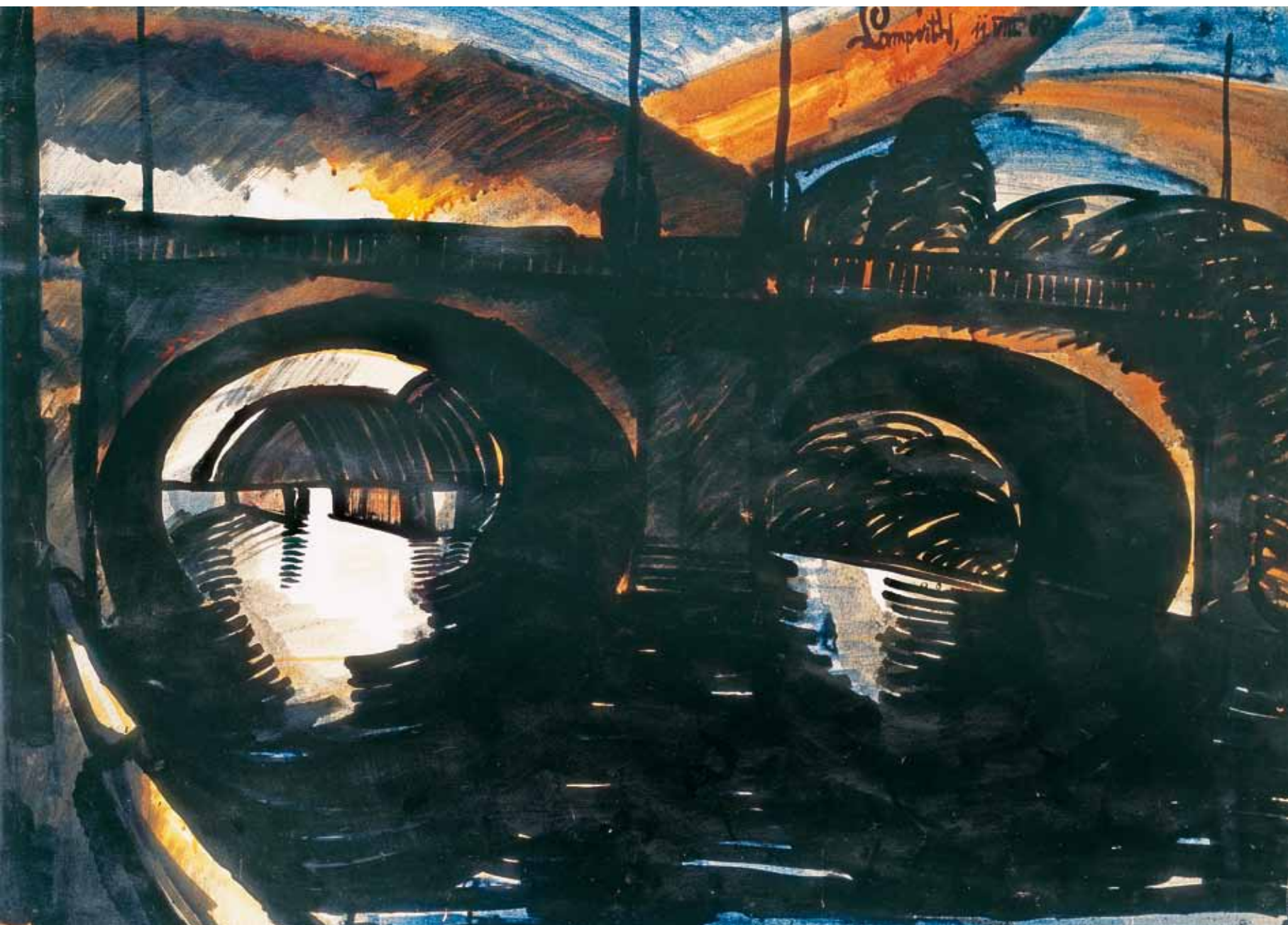
- ▶ Kállai Ernő: Új magyar pikktúra 1900 – 1925. Gondolat Kiadó, Budapest, 1990. 103. oldal
- ▶ Mezei Ottó: József Nemes Lampérth's Unbekannte Berliner Bilder und deren Platz in seinem Lebenswerk. Aktahistoriae artium. 1975. XXI. évfolyam, 161. oldal
- ▶ Modern magyar festészet 1919-1964. Szerk: Kieselbach Tamás, Kieselbach Galéria, Budapest, 2004. katalógus: 99.

2. Híd a Szajján Párizsban, 1920-as évek

3. A festmény a Berlin-Budapest 1919-1933 című kiállításon, Moholy-Nagy László képei között

Nemes Lampérth József berlini képei az egykori Ekström-gyűjteményből

4. Nemes Lampérth József: Palánkok, 1919
5. Nemes Lampérth József: Vasúti őrház, 1920
6. Nemes Lampérth József: Híd a Szajjánán, 1920
7. Nemes Lampérth József: Kolozsvár, 1920

Nemes Lampérth József a Tanácsköztársaság bukását követő rendőri zaklatás elől, 1919. november végén Berlinbe emigrált. Hoffmann Edith művészettörténészt december 4-én küldött levelében a következőkről tájékoztatta: „...alig egypár napja, hogy megérkeztem Berlinbe, és máris úgy érzem, hogy nagyon erősen felfrissültem. A munkában egészen nyakig vagyok, és ami ezt illeti: nagyon fog menni.” A Berlinben töltött pár hónap során, Nemes Lampérth elképesztő intenzitással vetette bele magát az alkotásba. „Délutánoként átmentem a Passauer Strassen lakó Lampérth festőhöz. [...] Mániákus hittel festette fekete és fehér tussal tájképeit a kartonokra. Az elhivatottság tüze égett a szemében, és ha ilyenkor szóltam hozzá, vagy figyelmeztettem az évszere – mint dühös kutya: morgott rám.” – emlékezett vissza művész társára önéletrajzában Bokros Birman Dezső szobrász. A hihetetlen munkabírással megfestett tusképek sorozata, azonban nem csupán Nemes Lampérth életművének betetőzését jelentette, de az egész huszadik századi európai festészet történetében is kiemelkedő helyet foglal el.

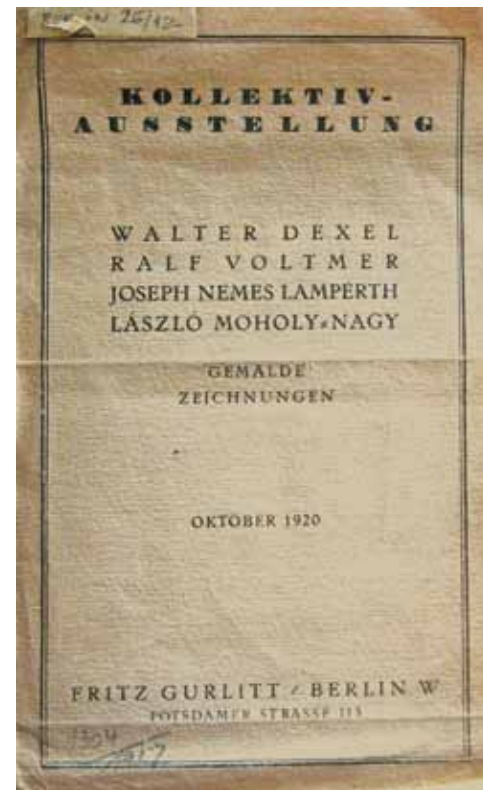
Közel egy évvel azt követően, hogy Nemes Lampérth Berlinbe menekült, **1920 októberében nyílt először lehetősége, hogy legújabb műveivel bemutatkozhasson a német közönség előtt is.** Fritz Gurlitt híres galériájában két német művésszel és Moholy-Nagy Lászlóval közös tárlaton tizenkilenc, kizárólag tussal festett képét állította ki. 1920. május 30-án ismét Hoffmannak küldött levelében így írt ezekről: „Megérkezésem pillanata óta, szakadatlanul, a tájkép kompozícióimmal, amelyek egyméteres kartonok, foglalkoztam, de már nem továbbfejlesztésekről, hanem nagyobb szabású megoldásokról van szó. Egészen nyugodtan mondhatom, hogy ebben a tekintetben sok-sok évi küzdelmemnek, – kisebb és nagyobb eredményei, egészen monumentális megoldásokban, részben, beteljesedtek. A hozzávaló tanulmányokkal

együtt, körülbelül 30 darab 1 méteres kartont oldottam meg, színes tussal; amelyeknek egy része teljesen színes megoldás és valósággal tobzódnak rajtuk a színek, vörös, fekete, orange és kék.” **A Híd a Szajjánán című kompozíció Brücke néven szerepelt a berlini tárlaton.** A kiállítás sikerét mutatja, hogy Nemes Lampérth e képek hatására kapott meghívást, Alfred Gustav Ekström svéd műgyűjtő saltsjöbadeni kastélyába. Ő vásárolta meg, többek között ezt a művet is, mely utolsó és egyben **összefoglaló darabja a korábbi, párizsi hidakat ábrázoló ciklusának.**

A lázas nyugtalanságot sugalló fényárnyék ellentétekben kibontakozó híd és a vízfelület, valamint a színes felhősávok által szabdalta égbolt együttese, a robbanásig feszített alkotóerő félelmetesen gyönyörű megnyilvánulása. A koromfekete tus közeiből néhol fojtott izzással felsejlő, más-hol rendkívüli intenzitással előtörő sárga, narancs és kék színek kontrasztjaira építő kompozíció Nemes Lampérth expresszív naturalista művészetének kiemelkedő darabja.

A Híd a Szajjánán című képet Kállai Ernő is közölte az 1925-ben megjelent *Új magyar piktúra* című, a kortárs avantgárd művészet útjait feltérképező kézikönyvében. A berlini tusképekkel kapcsolatban azt is megjegyezte ekkor, hogy ezekben „[...] az örület árnyéka lappang már, mely kevéssel ezután hatalmába is kerítette a szerencsétlen festőt.” Pár hónapnyi svédországi tartózkodás után, egyre súlyosbodó elmebaja miatt, Nemes Lampérth visszatért Budapestre, ahol 1921 elejétől elmeorvosi kezelésre szorult. Fülep Lajos művészettörténész szerint, Nemes Lampérth „...emberi mivoltában is egy darab volt, magában teljes egész”, művészként pedig, képeiben maradéktalanul átadva és fokozatosan elégetve önmagát teljesebben ki és vált a huszadik századi modern magyar festészet egyik legeredetibb alkotójává.”

Kaszás Gábor

8. A berlini Fritz Gurlitt Galéria kiállítási katalógusának címlapja (1920)

9. Képünk reprodukciója az Ekström-gyűjteményt bemutató tanulmányban (1975)